

การพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้
แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย
ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

Development of Activity Model in Enhancing Teachers and Parents Potentials
Using Play Therapy and Cognitive Coaching Approach to Promote Well-being
of Young Children with Special Need in Maha Sarakham Province

รุ่งลาวัลย์ ละอามคำ^{1,*}, พีระพร รัตนเกียรติ², กฤษณก ดวงชาตม³, นลินรัตน์ อภิชาติ⁴, อรุณช วงศ์วัฒนาเสถียร⁵,

พรรณวิไล ดอกไม้⁶, วณิชชา สาคร⁷ และ วรณษา โสภานะ⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Runglawan Laumka^{1,*}, Peeraporn Rattanakiat², Kritkanok Duangchatom³ Narinrat Aphicat⁴,

Oranuch Wongwattanasathien⁵, Panwilai Dokmai⁶, Wanicha Sakorn⁷, and Wannasa Sophana⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's e-mail: Runglawan.la@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

10 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

17 กันยายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบฯ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบฯ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 30 คน ผู้ปกครอง 30 คน รวม 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา 2) แบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครอง และ 3) แบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบฯ พบว่า ครูและผู้ปกครองมีปัญหาและต้องการพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะและการเล่นของเด็กให้ดีขึ้น

2. รูปแบบฯ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ถักทอสายใยสานใจครูและผู้ปกครอง (2) เปิดรับประสบการณ์ (3) ร่วมวางแผน (4) ปฏิบัติการ และ (5) สะท้อนผลการปฏิบัติ 5) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ 6) การประเมินผล โดยรูปแบบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .95

3. ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.95 (ปานกลาง) และ 3.92 (ดี) ตามลำดับ และผู้ปกครองมี

ศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.72 (ปานกลาง) และ 3.90 (ดี) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินสุขภาวะของเด็กก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เด็กมีสุขภาวะดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.60 (ปานกลาง) และ 3.35 (ปานกลาง) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเล่นบำบัด, การชี้แนะทางปัญญา, สุขภาวะ, เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study guidelines for creating an activity model, 2) create and validate the quality of the activity model, and 3) study the results of the activity model implementation. The target group was 30 teachers and 30 parents, totaling 60 persons. The research tools were: 1) an activity model in enhancing teachers and parents potentials using play therapy and cognitive coaching approach, 2) teacher and parent potentials assessment forms and 3) field notes. The data analysis statistics were mean and standard deviation and conducted content analysis with the qualitative data. The research results showed that:

1. The results of guidelines for creating an activity model revealed that the teachers and parents had problems and wanted to improve their potentials in enhancing children's well-being and play.

2. The activity model consisted of 1) principles, 2) objectives, 3) content, 4) activities including: (1) bonds weaving of teachers and parents, (2) open for new experiences, (3) co-planning, (4) action, and (5) reflection 5) media, materials, equipment, and 6) assessment. The Index of Item Objective Congruence of the activity model was .95.

3. The results of model implementation showed that the teachers had increased potentials in enhancing children's well-being in all aspects with overall mean score before and after the experiment as 2.95 (moderate) and 3.92 (good), respectively. As well as the parents, they had increased potentials in enhancing children's well-being in all aspects with overall mean score before and after the experiment as 2.72 (moderate) and 3.90 (good), respectively.

4. The children's well-being assessment results before and after participating in activities revealed the improvement of children's well-being in all aspects with overall

mean score before and after the experiment as 2.60 (moderate) and 3.35 (moderate), respectively.

Keywords: Play Therapy, Cognitive Coaching, Well-being, Young Children with Special Need

บทนำ

เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพราะเชื่อว่ามีศักยภาพสูงและสามารถเอาตัวรอดได้ 2) เด็กที่มีความบกพร่อง แบ่งออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และการเคลื่อนไหว เด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Intellectual Disabilities) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) เด็กออทิสติก (รวมถึงความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้านอื่น ๆ - PDDs) และเด็กที่มีความพิการซ้อน และ 3) เด็กยากจนและด้อยโอกาส คือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นในการเจริญเติบโต และการเรียนรู้ของเด็ก และรวมถึงกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กถูกใช้แรงงาน เด็กต่างด้าว ฯลฯ โดยเด็กแต่ละกลุ่มมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเหมือนกัน แต่ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน (คณะจิตวิทยา, 2565) การพัฒนาศักยภาพครู/ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะครูและผู้ปกครองเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด การดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตั้งแต่ระยะแรกเริ่มจะนำไปสู่การฟื้นฟู หรือพัฒนาศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ส่งผลให้เด็กมีต้นทุนชีวิตที่ดีไม่ตกเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (Rahyanti et al., 2024; Nordin et al., 2024)

การพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ต้องพัฒนาผ่านการเล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัด เพราะสามารถส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ การเล่นบำบัดเป็นวิธีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ โดยใช้การเล่นเป็นสื่อกลางช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกอย่างอิสระ เด็กได้ระบายปัญหาและความคับข้องใจผ่านการเล่น ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และจัดการกับปัญหาได้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ส่งผลให้เด็กมีความสุข โดยผู้จัดการเล่นบำบัดจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความเป็นส่วนตัว และได้รับการเอาใจใส่ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กได้ค้นหา และพัฒนาศักยภาพในตัวเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การเล่นบำบัดเป็นสาขาหนึ่งในการบำบัดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยมีทฤษฎีทางจิตวิทยาและงานวิจัยสนับสนุนจำนวนมากรับรองประสิทธิผลของการเล่นบำบัด จากหลักฐานต่าง ๆ พบว่า เด็กส่วนมากที่ได้เข้าร่วมการเล่นบำบัดนั้น

มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเล่น ภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย เด็กสามารถระบายความเครียดความกังวล รวมทั้งช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะต่างๆ เด็กเรียนรู้โลก ผ่านการเล่น การเล่นเป็นภาษาที่เด็กแสดงออกมา การเล่นบำบัดช่วยให้เด็กเรียนรู้เพื่อเข้าใจ เคารพ และยอมรับตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและมีความสุขมากในชีวิตมากขึ้น (โรงพยาบาลมีสุข, 2564)

การชี้แนะทางปัญญาเป็นแนวทางที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และการส่งเสริมศักยภาพของแต่ละบุคคล ผ่านการปฏิบัติแบบใคร่ครวญ ไตร่ตรองและการตระหนักรู้ในตนเอง เน้นการพัฒนาทักษะความรู้หรือปัญญา อันลึกซึ้งเป็นการเข้าใจอย่างแท้จริงในธรรมชาติของสรรพสิ่ง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเองและเป็นอิสระในเส้นทางการศึกษาหรือการเรียนรู้ได้ รูปแบบการชี้แนะนี้ใช้ได้กับบริบทต่าง ๆ รวมถึงบริบททางการศึกษา ซึ่งจะส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการทางปัญญา และส่งเสริมการตัดสินใจ ที่มีประสิทธิภาพ การชี้แนะทางปัญญาช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและการควบคุมตนเอง ช่วยให้ผู้เรียน สามารถระบุรูปแบบการรับรู้และอารมณ์ของตนในสถานการณ์ที่ท้าทาย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเติบโตทางวิชาชีพของครู ช่วยให้ครูสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตน และเพิ่มพูนความสามารถในการเข้าใจ และตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของตนเองผ่านการไตร่ตรอง (Göker, 2020; Pavlock & Anderson, 2021; Nehrusingh-Pajerowski, 2024) การชี้แนะทางปัญญาเป็น กระบวนการทำงานที่เอื้อให้ผู้มีส่วนร่วมสร้างและปรับวิธีการคิด และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่าน การคิดวิเคราะห์ปัญหาสร้างกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง สังเกตตนเองในระหว่างที่นำวิธีการแก้ปัญหา ไปใช้ คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและวางแผนสถานการณ์ในอนาคต เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพครูและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษผ่านการเล่น ตามแนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาจะทำให้ครูและผู้ปกครองได้ทักษะในการไตร่ตรอง วิเคราะห์ สร้างความตระหนักใน ตนเอง และสามารถวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสม เกิดสุข ภาวะทั้งทางกาย จิตใจ สังคมและปัญญา อันจะส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับลักษณะของความบกพร่อง สามารถเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพไม่เป็นภาระต่อครอบครัว และสังคม ในส่วนของครูและผู้ปกครองก็จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสามารถและมีเจตคติที่ ถูกต้องเหมาะสมในการที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

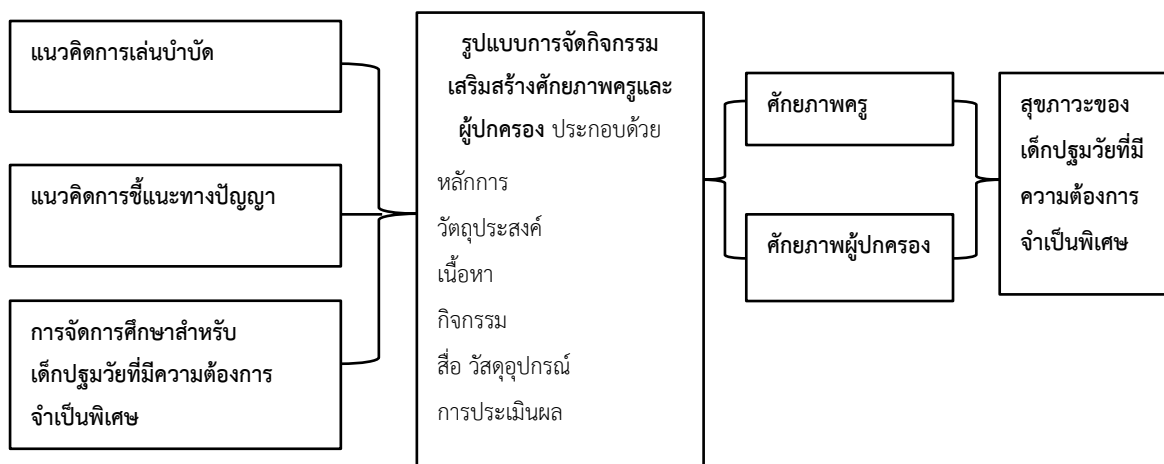
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและผู้ปกครองของเด็กในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 1 แห่ง หน่วยบริการ 9 หน่วย ห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก 2 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กในโรงพยาบาลมหาสารคาม 1 แห่ง รวมเป็น 13 แห่ง ประกอบด้วย ครู 30 คน ผู้ปกครอง 30 คน รวม 60 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
3. แบบสัมภาษณ์กลุ่มสภาพ ปัญหา แนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม
4. แบบบันทึกภาคสนาม

5. แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม
6. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
7. แบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
8. แบบประเมินสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การชี้แนะทางปัญญา การเล่นบำบัด สภาพปัญหาของการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้ 2) ศึกษาบริบทวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพ ปัญหาด้านการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมถึงการชี้แนะทางปัญญา และการเล่นบำบัด ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 3) ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการขอความอนุเคราะห์ ในการเข้าไปใช้สถานที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคามเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา ซึ่งหนังสือออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 4) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบหาค่าสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และ 5) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Group Interview) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 และนำมาสังเคราะห์ใช้ร่วมกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีของการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม 2) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม หาค่าสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามของแบบวัดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยองค์ประกอบของรูปแบบทั้งหมดมีค่าความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2566) ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าเฉลี่ยรวมคือ 0.95 และ 3) คืนข้อมูลให้กับสังคม ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ตัวแทนครูและผู้ปกครอง

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ประเมินศักยภาพของครูในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และ 2) ประเมินสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพชุมชนและนำเสนอข้อมูลกระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย โดยการสร้างข้อสรุปให้เห็นเป็นรูปธรรมจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันจากผลการดำเนินงานในแต่ละระยะของกระบวนการฯ แล้วนำเสนอกระบวนการฯ ด้วยข้อมูลเชิงบรรยาย

2. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลศักยภาพของครูและผู้ปกครอง ในการใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยพิจารณาตามระดับคะแนนที่ได้ แล้วจัดเป็นระดับพฤติกรรม 4 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับควรปรับปรุง แล้วนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังการดำเนินรูปแบบกิจกรรมฯ เป็นตารางประกอบการบรรยาย

3. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษออกแบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นระดับพฤติกรรมสุขภาวะทางกายของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่เด็กปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระดับที่เด็กปฏิบัติเป็นบางครั้งแต่ยังไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระดับที่เด็กเริ่มทดลองปฏิบัติ ระดับที่เด็กเริ่มให้ความสนใจเปิดรับและวางแผนสู่การปฏิบัติ และระดับที่เด็กไม่สนใจหรือไม่เปิดรับที่จะปรับเปลี่ยน แล้วนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังการดำเนินรูปแบบกิจกรรมฯ เป็นตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ พบว่า การส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพัฒนาตามหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนของทั้งครูและผู้ปกครอง

ยังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมและต้องการพัฒนาความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการ หรือสุขภาวะของเด็กให้เหมาะสมมากขึ้น และต้องการพัฒนาต้นแบบทางจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยเฉพาะ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการชี้แนะและด้านการเล่นบำบัด ในลักษณะการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ (1) กิจกรรมลัทธิทอสาโยสานใจครูและผู้ปกครองสู่แนวทางการชี้แนะและการเล่นบำบัด (2) กิจกรรมเปิดรับประสบการณ์ผ่านสู่การเรียนรู้ (3) กิจกรรมร่วมวางแผน (4) กิจกรรมปฏิบัติการ และ (5) กิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติ 5) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และ 6) การประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ จากการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ และคู่มือการใช้รูปแบบจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	N=5		การแปลผล
		คะแนน (5)	IOC	
1	ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรมองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ	5	1.00	ใช้ได้
2	1) หลักการ	4	0.80	ใช้ได้
3	2) วัตถุประสงค์	5	1.00	ใช้ได้
4	3) เนื้อหา	5	1.00	ใช้ได้
5	4) กิจกรรม	5	1.00	ใช้ได้
6	5) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4	0.80	ใช้ได้
7	6) การประเมินผล	5	1.00	ใช้ได้
8	การนำรูปแบบไปใช้ เฉลี่ยรวม	5	1.00	ใช้ได้
9	ผลที่เกิดกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ	5	1.00	ใช้ได้
	เฉลี่ยรวมทั้งหมด		0.95	ใช้ได้

จากตาราง สรุปได้ว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ และคู่มือการใช้รูปแบบจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .95

3. ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ครูและผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

รายการ	N	ผลการประเมิน			
		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ศักยภาพของครู					
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นในสถานศึกษา	30	2.98	0.68	3.79	0.68
2. ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมใน/นอกห้องเรียน	30	3.02	0.67	3.93	0.81
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง	30	2.85	0.74	4.04	0.82
รวมทุกด้าน		2.95	0.70	3.92	0.77
ศักยภาพของผู้ปกครอง					
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้าน	30	3.13	0.66	3.85	0.71
2. ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่บ้าน	30	2.44	0.61	3.95	0.57
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับครู/สถานศึกษา	30	2.58	0.74	3.90	0.70
รวมทุกด้าน		2.72	0.67	3.90	0.66

จากตาราง สรุปได้ว่า ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.95 (ปานกลาง) และ 3.92 (ดี) ตามลำดับ และผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้านโดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.72 (ปานกลาง) และ 3.90 (ดี) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินสุขภาวะของเด็กก่อนและหลังเข้าจากการที่ครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังจากการที่ครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม

สุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	N	ผลการประเมิน			
		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. สุขภาวะทางกาย	30	2.61	0.87	3.48	0.71
2. สุขภาวะทางจิตใจ	30	2.74	0.92	3.77	0.80
3. สุขภาวะทางสังคม	30	2.54	0.77	3.22	0.84
4. สุขภาวะทางปัญญา	30	2.50	0.74	2.93	0.83
รวมทุกด้าน		2.60	0.82	3.35	0.80

จากตาราง สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.60 (ปานกลาง) และ 3.35 (ปานกลาง) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประเด็น คือ 1) ผลการวิเคราะห์จากการศึกษาแนวทางของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม 3) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม และ 4) ผลของการศึกษาประสิทธิภาพและสรุปผลการวิจัยของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า ในส่วนของครูหรือผู้ดูแลเด็กระดับปฐมวัยยังขาดการพัฒนาศักยภาพและยังต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะหรือส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิชัย ไจนะภา และคณะ (2566) ที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย เรื่องผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นหลัก หากแต่องค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและทีมสหวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับครูผู้สอนยังมีจำกัด

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่ มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า ในส่วนของผู้ปกครอง พบว่า ยังต้องการการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

ตลอดจนแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพของบุตรหลานในทุกด้าน เพราะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพบปัญหาในหลายด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ Berasategi et al. (2022) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์มุมมองแบบองค์รวมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในช่วงระยะเวลาสี่ทศวรรษทั้งหมดในประเทศสเปน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกกลุ่มความบกพร่องมีอารมณ์ด้านลบเกิดขึ้น เช่น ร้องไห้มากขึ้น รู้สึกกังวลมากกว่าปกติ รู้สึกโกรธมากขึ้น รู้สึกเศร้ามากขึ้น และยังพบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพฤติกรรมนิสัยที่ไม่ส่งเสริมผลดีต่อสุขภาพ เช่น กินปริมาณมากกว่าปกติ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากเกินไป และดูทีวีมากเกินไป เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนในด้านความเป็นอยู่โดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ และด้านที่ได้คะแนนต่ำกว่าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านกิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างสรรค์ และด้านการออกกำลังกาย

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาและควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทั้งในส่วนของผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามแนวทางที่เหมาะสมและเป็นการเสริมสร้างให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงมีความสามารถในการดูแลเด็กอย่างมีคุณภาพต่อไป

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

รูปแบบการจัดกิจกรรม ฯ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองให้มีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กให้มีความเหมาะสมครบทุกด้าน โดยดำเนินการบนพื้นฐานแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ออกแบบ วางแผนและทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหาผ่านบริบทการเรียนรู้ ทำกิจกรรมร่วมกันและการนำไปปรับใช้ในบริบทจริงแล้วนำมาสะท้อนคิดและพัฒนาจากผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองฯ โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในระดับ .95 ซึ่งมีค่าสูงมาก ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้วิจัยพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบจึงทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กิจกรรมลัทธิทอสายใยสานใจครูและผู้ปกครองสู่แนวทางการชี้แนะและการเล่นบำบัด เป็นกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพ โดยจัดกิจกรรมให้ครูและผู้ปกครองได้เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันแบบชี้แนะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำความรู้จักกัน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาเด็กร่วมกัน 2) กิจกรรมเปิดรับประสบการณ์ผจญภัยการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมการสร้างความรู้ความตระหนักให้ครูและผู้ปกครอง

ได้เห็นถึงความสำคัญและการดูแลเอาใจใส่เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ความรู้เกี่ยวกับการเล่น บำบัดในการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ตัวอย่างและแนวทางที่เหมาะสม ตลอดจนการชี้ให้เห็นโทษของการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม 3) กิจกรรมร่วมวางแผน เป็นกิจกรรมที่ครูและผู้ปกครองวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม และเป็นแนวทางที่สอดคล้องกันระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว ส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญาอันจะส่งผลให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 4) กิจกรรมปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยผู้ปกครองและครูร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นให้ครูและผู้ปกครองปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเล่น การจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเล่น และการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน และ 5) กิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครอง สะท้อนผลการปฏิบัติในการดูแลสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ต้องทำอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ได้อย่างเหมาะสมโดยมีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องสัมพันธ์กันทั้งที่บ้านและสถานศึกษา

จากกิจกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นไปอย่างมีคุณภาพสะท้อนจากค่าความสอดคล้องที่ปรากฏทั้งนี้ เป็นเพราะผู้วิจัยมีกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ด้วยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับ Joyce & Calhoun (2024) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ (ทีศนา เขมมณี, 2566) ที่กล่าวว่า รูปแบบมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ ซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึง คือ 1) หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้นำการ กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน 2) จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน 3) สารและกระบวนการ เป็นส่วนที่ระบุถึง เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน 4) กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้ และ 5) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน

กระบวนการของรูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองฯ มีการปฏิสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการทำงานร่วมกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะผู้ปกครองให้สามารถเล่นกับบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม โดยคอยสนับสนุนเกื้อกูลครูตามแนวทางการชี้แนะ เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายในการพัฒนาสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สอดคล้อง กับ Wade (2024) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการชี้แนะทางปัญญาต่ออัตลักษณ์และการทำงานเป็นทีมของครู โดยการสังเกตห้องเรียนตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ หรือได้รับการฝึกฝน การชี้แนะทางปัญญามีความมั่นใจเพิ่มขึ้น เพราะได้ไตร่ตรองตนเอง และได้รับการเสริมพลังอำนาจของครู

มีการเสนอแนะที่มีความหมายเกิดความตระหนักรู้ที่ลึกซึ้ง มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นส่งเสริมการเติบโต และการปรับแต่งคุณภาพการเรียนการสอน ประสบการณ์ในการชี้แนะทางปัญญา สามารถพัฒนานักการศึกษา ได้แตกต่างไปจากวิธีการแบบดั้งเดิม จึงควรสนับสนุนให้มีการใช้แนวทางการชี้แนะทางปัญญาในการฝึกอบรม และใช้เป็นแนวปฏิบัติด้านการบริหารในพื้นที่ต่อไป และสอดคล้องกับ Ferit (2023) ที่กล่าวว่า วงจรของการชี้แนะทางปัญญาก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม มีสมาธิ สบายใจ และมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้น เพราะมีการวางแผน ไตร่ตรอง และแก้ปัญหาจนมั่นใจ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง จึงควรเป็นแนวทางนำไปใช้ในการพัฒนาผู้นำหรือครูในโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีบรรยากาศที่เกื้อกูล ไม่เครียดและนำไปสู่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคลากรทุกฝ่ายด้วย จากข้อมูลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การชี้แนะทางปัญญา เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้ชี้แนะ ให้ผู้รับการชี้แนะได้รับการกระตุ้นในการฝึกการคิด ฝึกแก้ปัญหา การชี้แนะทางปัญญาช่วยให้ผู้รับการชี้แนะมีการพัฒนา มีการเรียนรู้ โดยผู้ชี้แนะจะใช้เทคนิคการชี้แนะโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ชี้แนะที่ดีมีทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ การแนะนำ การชี้แนะ การให้กำลังใจ การอำนวยความสะดวก การตั้งเป้าหมาย การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการความขัดแย้ง การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนความรู้สึกและการยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งการดำเนินกิจกรรมเป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดพลังร่วมในทุกกระบวนการ ส่งผลให้บุคคลเปลี่ยนแปลงสู่การมีศักยภาพที่สูงขึ้นได้

3. ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ ส่งผลให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือพลัง ระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมการเล่นบำบัดผสานเข้ากับการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลให้เด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นในทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบกิจกรรมมุ่งเน้นการทำงาน ร่วมกันแบบประสานพลังร่วมบนฐานของการมีแรงบันดาลใจ ที่จะช่วยกันแก้ปัญหาและวางแนวทางการพัฒนา ร่วมกัน เป็นบรรยากาศของการสนับสนุนชี้แนะในบรรยากาศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันมีการเปิดใจ รับฟังออกแบบและทำงานร่วมกันตลอดเส้นทาง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน การชี้แนะทางปัญญาเป็นกระบวนการพัฒนาครูและผู้ปกครอง ให้เกิด ประสิทธิภาพทางด้านการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาให้ครูสามารถคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ผ่านการคิดไตร่ตรองที่ลึกซึ้ง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยมีเป้าหมาย หลัก คือ ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง การที่รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพครู และผู้ปกครองดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางของกระบวนการชี้แนะ เป็นแกนในการทำงานร่วมกันของครู และผู้ปกครองจึงส่งผลให้เกิดการออกแบบแนวทางในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านกิจกรรมการเล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัดอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทุกด้านพัฒนาไปใน แนวทางที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ญฐิณี เจริญกุล (2563) ศึกษาการพัฒนากระบวนการให้การศึกษา สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก พบว่า ผู้ปกครองเด็กในช่วงอนุบาลยังต้องการการพัฒนาโดยมี

กระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาลตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างชุมชนแห่ง ความไว้วางใจ (2) การใคร่ครวญภายใน (3) การออกแบบเส้นทาง (4) การเติมเต็มความเข้าใจ และ (5) การถอด ประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม และ 7 กลยุทธ์การขับเคลื่อน ได้แก่ กลยุทธ์ความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมทาง กลยุทธ์การรับฟังด้วยใจ กลยุทธ์การเสริมพลังจากเครือข่ายสนับสนุน กลยุทธ์การตัดสินใจร่วมกัน กลยุทธ์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์คำถามทรงพลัง และกลยุทธ์การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชีวิตจริง กระบวน การฯ มีการออกแบบมาอย่างเป็นระบบแต่ยืดหยุ่น สร้างให้เกิดพลังการร่วมคิดร่วมทำเพื่อเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบออนไลน์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ร่วมกัน ในกลุ่มใหญ่ และการให้คำแนะนำรายบุคคล 2) หลังการใช้กระบวนการฯ ผู้ปกครองที่ยังคงอยู่ในกระบวนการฯ มีความสามารถในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กสูงขึ้น และ 3) หลังการใช้กระบวนการฯ เด็กมีระดับ สุขภาวะทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้น

รูปแบบกิจกรรมฯ สามารถเสริมสร้างศักยภาพของทั้งครูและผู้ปกครอง ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น และปรากฏผลเป็นรูปธรรมทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเล่น การจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเล่น และการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน เพื่อให้เด็ก ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ จำลอง ไชยยา และ วิเชียร อารังโสติสกุล (2566) ที่ศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ผลการวิจัย พบว่า การชี้แนะทางปัญญาเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือ กระตุ้นหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการชี้แนะ มีการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้ชี้แนะจะเป็นสื่อกลางให้เกิดการคิด การพัฒนาส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนและมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมดุภาษาเพิ่มขึ้นเป็น ลำดับอย่างต่อเนื่อง จากระดับต่ำพัฒนาไปอยู่ในระดับปานกลางและสูง ระดับค่อนข้างต่ำและระดับปานกลาง พัฒนาไปอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับ ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล และ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้การวิจัยอิงการออกแบบเพื่อพัฒนากระบวนการชี้แนะ ทางปัญญาร่วมกับกลยุทธ์อภิปัญญา เพื่อเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการฯ มีคะแนน เฉลี่ยสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้และด้านเจตคติระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแบบเส้นตรง และคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะ หลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบกิจกรรม เสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ไปส่งเสริมสุขภาวะ ของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ ครูและผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สามารถ

พัฒนาขึ้นได้ตามศักยภาพ และความเหมาะสมกับสภาวะความบกพร่อง สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

4) ผลของการศึกษาประสิทธิภาพและสรุปผลการวิจัย ของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

4.1) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.95 และ 3.92 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกด้าน เรียงลำดับจากด้านที่เพิ่มมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นในสถานศึกษา และ 3) ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อสภาพแวดล้อมใน/นอกห้องเรียน จากผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมฯ มีประสิทธิภาพในการยกระดับศักยภาพของครูในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งนี้โดยเฉพาะด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมเน้นการสร้างสัมพันธภาพแบบเกื้อกูลสนับสนุนตามแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ทำให้ครูสามารถกำกับตนเองในการพัฒนาได้สอดคล้องกับ Göker & Göker (2021) ศึกษาการชี้แนะทางปัญญาเกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้เป็นผู้เรียนรู้ที่สามารถกำกับตนเองได้ ผลการศึกษา พบว่า ครูสามารถพัฒนาตนเองในฐานะผู้เรียนที่กำกับตนเองในระดับสูง และมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูเป็นต้นแบบที่ดีที่สุดของการเปลี่ยนแปลงในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมสำหรับทั้งตัวครูเองและผู้เรียน โปรแกรมนี้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ที่จะสมัครมาทำหน้าที่ครูและสะท้อนให้เห็นว่าทักษะการชี้แนะทางปัญญาส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจตนเอง การกำกับตนเอง การปรับเปลี่ยนตนเอง และการไตร่ตรองตนเอง และสอดคล้องกับ Göker (2020) ได้ศึกษาการชี้แนะทางปัญญาในฐานะเป็นเครื่องมือกำกับดูแลและพัฒนาครูที่ทรงพลัง ในการเพิ่มพูนจิตสำนึกความเป็นครูและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของครู โดยมุ่งพัฒนาทักษะการวิจัยและปลูกฝังจิตสำนึกของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยศึกษากับนักศึกษาที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครู จำนวน 26 คน โดยการฝึกอบรมตามแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาด้านความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก ผลการศึกษพบว่า การชี้แนะทางปัญญามีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้สึก ถึงการมีศักยภาพของครูและการสร้างอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงหลักการใหม่และผลกระทบเชิงปฏิบัติสำหรับครูผู้สอน เกี่ยวกับวิธีการชี้แนะทางปัญญาด้านความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ทั้งในการฝึกอบรมครูและบริบทในโรงเรียน เพื่อแสวงหาแนวทางในการเพิ่มจิตสำนึกความเป็นครู และช่วยกำหนดอัตลักษณ์ของครู

4.2) รูปแบบกิจกรรมฯ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นในทุกด้าน แม้จะเป็นอัตราการเพิ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีข้อจำกัดและความแตกต่างที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นไปตามธรรมชาติของความบกพร่อง จากการประเมินผลสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังจากครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.60 และ 3.35 ตามลำดับ โดยคิดเป็นร้อยละ 28.84 ด้านที่มีพัฒนาการดีขึ้นมากที่สุดคือ สุขภาวะทางจิตใจ รองลงมา คือ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญาตามลำดับ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัด ที่มีครูและผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างอิสระ ผ่อนคลาย มีการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์และจัดบรรยากาศที่เกื้อกูล คอยสนับสนุนด้านอารมณ์ รับฟังเด็กมากขึ้น จึงส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทางจิตใจดีขึ้นสอดคล้องกับ Chauhan et al (2024) ที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเล่นบำบัดในวัยเด็ก พบว่า การเล่นในวัยเด็กมีหลายรูปแบบ และสำคัญต่อการเจริญเติบโต การเล่นส่งเสริมทักษะกลไกและการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนการเล่นตามจินตนาการช่วยส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขความขัดแย้ง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การจัดสภาพแวดล้อมในรูปแบบของการเล่นบำบัด ส่งเสริมให้เกิดการเล่นแบบร่วมมือ เกิดความเห็นอกเห็นใจ มีทักษะทางสังคม การพัฒนาความรู้ความเข้าใจกฎกระดานผ่านการเล่น การแก้ปัญหา การพัฒนาทางอารมณ์ ได้รับการหล่อเลี้ยงผ่านการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยแนวทางของการเล่นบำบัด ซึ่งทฤษฎีหรือเทคนิคการเล่นบำบัดมีหลากหลาย สามารถนำมาผสมผสานให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ และสอดคล้องกับ Göker-Özdemir and Sertelin-Mercan (2023) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการเล่นบำบัด โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางที่มีต่อปัญหาพฤติกรรมเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเล่นบำบัด โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางในการลดปัญหาพฤติกรรมในเด็กอายุ 5 และ 6 ปีที่อาศัยอยู่ใน อิสตันบูล พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดสอบในด้านความสามารถทางสังคม ความก้าวร้าว ความโกรธ และการถอนจาก ความวิตกกังวลเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ คือ ผลของการเล่นบำบัดโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางสามารถลดปัญหาพฤติกรรมในเด็กอายุ 5 และ 6 ปี ได้

4.3) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นเพราะเด็กได้เล่นใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งของ ของเล่น เครื่องเล่น ตลอดจนการเล่นตามวิถีชีวิตประจำวัน เกิดการสื่อสารกับเพื่อนและบุคคลรอบตัว ทำให้เด็กมีการใช้ร่างกายและมีสุขภาวะทางสังคมดีขึ้น สอดคล้องกับ ทศพร พรหมประเสริฐ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการ

ประสบการณ์รับรู้สีกต่อปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติกวัยก่อนเรียนที่มีอาการ ผลการวิจัย พบว่า การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการประสบการณ์รับรู้สีกต่อปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติก ช่วยให้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติกลดลงได้ สอดคล้องกับ Habibi (2023) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการเล่นบำบัด เพื่อสังคม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถของเด็กรอคติสติก พบว่า การบำบัดด้วยการเล่นเป็นกลุ่มมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถของเด็กรอคติสติก การเล่นเกมช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การแบ่งปัน การผลัดเปลี่ยนกัน และการเข้าใจอารมณ์ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีโครงสร้าง นอกจากนี้ยังจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและฝึกเด็กให้นำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการมุ่งเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกิจกรรมการเล่น การเล่นเกมเพื่อสังคมพิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางสังคมและความสามารถในการเด็กรอคติสติกได้ และสอดคล้องกับ Egbe et al. (2023) ที่ศึกษาการบำบัดด้วยการเล่นต่อพฤติกรรมทางปัญญาสำหรับโรคจิตกังวลทางสังคม (SAD) ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด ผลการวิจัยพบว่า การบำบัดด้วยการเล่น มีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญในการลดโรคจิตกังวลทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องด้านการพูด และมีความสำคัญในการลด โรคจิตกังวลทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. ผู้ที่ต้องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวทางนี้ ควรศึกษาสภาพ ปัญหา หรือความต้องการของครู ผู้ปกครอง และธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ละเอียดรอบครอบเพราะเป็นส่วนสำคัญที่ต้องนำมากำหนดเนื้อหา วางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษ เพราะเด็กมีความเปราะบางและข้อจำกัดที่แตกต่างกันมาก
2. การที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ตลอดจนผู้ปกครอง จะนำแนวทางในการจัดรูปแบบกิจกรรมไปปรับใช้ ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิด ทฤษฎีและสานสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ การสร้างความคุ้นเคยและเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกันก่อน เพราะผู้ปกครองมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน การมีสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น
3. ผู้ดำเนินกิจกรรมควรเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ให้พร้อมและหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงหลักการ วิธีการ และที่เล่นที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาเด็กให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดหรือการใช้แนวทางของกระบวนการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์- จิตใจของเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระดับอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาประสิทธิผลของการจัดรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมแบบอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของเด็กปฐมวัยทั้งเด็กปกติ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์

3. ควรศึกษาการพัฒนาจัดรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาพฤติกรรมทั้งเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

คณะจิตวิทยา. (2565). *เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with special needs)*.

<https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/children-with-special-needs>

จำลอง ไชยยา และ วิเชียร อารังโสติสสกุล. (2566). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 25(3), 94-105.

ณัฐณี เจียรกุล. (2563). การพัฒนากระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

ทัศพร พรหมประเสริฐ, จินตนา ยูนิพันธุ์ และ สุภาวดี ชุ่มจิตต์. (2565). การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการประสาทสัมผัสต่อบุคลิกภาพพฤติกรรมของเด็กออทิสติกวัยก่อนเรียนที่มีอาการรุนแรง. *วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไทย*, 9(2), 97 – 110.

ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล และ อิทธิพัทธ์ สวทันพรกุล. (2562). ภาพประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงการออกแบบเพื่อพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาร่วมกับกลยุทธ์อภิปัญญาเพื่อเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่าย มัธยม). *e-jodil*, 9(2), 111-122.

ทิตินา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรณี ลีกิจวัฒน์. (2566). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

โรงพยาบาลมิสุข. (2564). *การเล่นบำบัดคืออะไร*. <https://happyhospital.org>

วุฒิชัย ใจนะภา, ณัฐพล มีแก้ว และ สมพร หวานเสรี. (2023). ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(3), 153-166.

- Berasategi Sancho, N., Idoiaga Mondragon, N., Dosil Santamaria, M., & Picaza Gorrotxategi, M. (2022). The well-being of children with special needs during the COVID-19 lockdown: academic, emotional, social and physical aspects. *European Journal of Special Needs Education*, 37(5), 776-789.
- Chauhan, Nidhi., Sachdeva, Diksha., Malhotra, Savita., & Gupta, Nitin. (2024). Play Therapy: An Analytical Mode of Therapy in Children. *Journal of Indian Association for Child and Adolescent Mental Health*, <https://doi: 10.1177/09731342241238524>
- Egbe, C. I., Ugwuanyi, L. T., Ede, M. O., Agbigwe, I. B., Onuorah, A. R., Okon, O. E., & Ugwu, J. C. (2023). Cognitive behavioural play therapy for social anxiety disorders (SADS) in children with speech impairments. *Journal of Rational- Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 41(1), 24-44.
- Ferit, Küçükay. (2023). *Space to lead: cognitive coaching as mindful school leader practice..* <https://doi: 10.18297/etd/3660>
- Göker-Özdemir, G., & Sertelin-Mercan, Ç. (2023). The Effectiveness of Child-Centered Play Therapy on Behavior Problems of Children. *African Educational Research Journal*, 11(1), 139-146.
- Göker, S. D. (2020). Cognitive coaching: a powerful supervisory tool to increase teacher sense of efficacy and shape teacher identity. *Teacher Development*, 24(4),559-582.
- Göker, S. D., & Göker, M. Ü. (2021). Cognitive Coaching: Developing Teachers of English as Self-directed Learners. *The Journal of Asia TEFL*,18(3), 875-890. <https://doi:10.18823/asiatefl.2021.18.3.8.875..>
- Habibi, M. M. (2023). The Effectiveness of Social Play Therapy to Improve Social Skills and Abilities of Children with Autism. *Journal Ilmiah Potensia*, 8(2), 243-251.
- Joyce, B., & Calhoun, E. (2024). *Models of teaching*. Taylor & Francis.
- Nehrusingh-Pajerowski, G. (2024). *Academic Coaching for Metacognitive Mastery: Skills for Enhancing Self-Awareness and Learning Autonomy*. Self-Regulated Learning - Insights and Innovations. <https://www.intechopen.com/online-first/1192659#>
- Nordin, M. N., Huey, L. W., Kaur, H., & Abbas, M. S. (2024). A Review of Studies Related to Parental Involvement in Early Intervention for Children with Special Educational Needs with Visual Impairment. *International Journal of Academic Research in Business and Social sciences*, 14(3), 110-113.

- Pavlock, K. C., & Anderson, D. (2021). Cognitive Coaching: Shifting “Organizations for Learning” Into “Learning Organizations”. *In Coaching applications and effectiveness in higher education* (pp. 138-161). IGI Global.
- Rahyanti, N. M. S., Wulandari, A. A. I., Sriasih, N. K., & Pranata, G. K. A. W. (2024). Kualitas Hidup Caregiver dalam Merawat Anak dengan Kebutuhan Khusus. *Malahayati Nursing Journal*, 6(4), 1597-1610.
- Wade, C. E. (2024). *The impact of cognitive coaching on educator identity and teamwork through classroom observation as perceived by teachers and administrators*. Electronic Theses and Dissertations. University of Louisville.